

A KÍNAI BEFEKTETÉSEK RÉGIÓS KOORDINÁCIÓJÁNAK SZEREPE – AZ EU ÉS MAGYARORSZÁG GAZDASÁGI KAPCSOLATAI KÍNÁVAL

EU-CHINA ECONOMIC RELATIONS

KASZNÁR ATTILA PhD-hallgató

Pécsi Tudományegyetem Interdiszciplináris Doktori Iskola Politikatudomány Program

Abstract

China is the one of the most important economic high-power state of the world. Nowadays, the Chinese industry is one of the most developed of the world. China is the strategic partner of the EU. The EU's export to China is high-volume but the import is too higher. The export of the EU to China were 113,1 billion euro in 2010. But the import were 282 billion euro. The EU's deficit was enormous. The Hungarian economic data like that. However, the Hungarians have very good opportunities for the cooperation. The Hungarian government have huge responsibility for coordination of the Chinese investment. The Hungarian government should coordinate the Chinese invests in the underdeveloped regions. The Hungarians were to be found in the areas of cooperation. The research and development, the beekeeping, the wine making are the best areas of the cooperation. Hungary can be a great distribution center for the Chinese products. We ought to know that China is more important for Hungary, but Hungary is not important for China.

A Kínai Népköztársaság mára globális jelentőségű ázsiai nagyhatalommá vált. Kiemelkedő szerepet játszik a legjelentősebb gazdasági tömörülésekben, a G8 és G5 csoportok közötti párbeszédben, a G20-ban, továbbá egyre erőteljesebben érvényesíti érdekeit az ENSZ BT-ben is. Peking jelenleg tagadja, hogy G2-t kívánna alkotni az USA-val, de a gyakorlatban mind több jel utal az amerikai-kínai viszony újszerű világpolitikai jelentőségére. A világ gazdasági folyamataiban, kül- és biztonságpolitikai kérdéseiben mind kevésbé lehet eltekinteni a Kínai Népköztársaság álláspontjától.

A világ legnépesebb országa tényleges „nagy ugrást” hajtott végre az 1978-ban megkezdett reformok során. Jelenleg már szinte nem is lehet vásárolni olyan ipari terméket, amelyben ne volna kínai alkatrész. Kína gazdasága elképesztő fejlődési tendenciát mutat. Az ipar tágulása – világgazdasági válság ide, világgazdasági válság oda – megállíthatatlannak tűnik. A munkaerő hihetetlenül olcsó és kimeríthetetlen. A saját ismereteikre oly büszke kínaiak megtanulták felhasználni a nyugati fejlesztéseket és technológiákat, továbbá megtanultak minőségi termékeket gyártani. Feladva az elszigetelődés évszázados hagyományát Kína is belépett a globalizálódó világ folyamataiba, abból egyelőre kér csak mind nagyobb részt, de hamarosan eljön az idő, amikor nem kérni, hanem követelni fog.

A Kínai Népköztársaság a világgazdaság intézményrendszerében egyre inkább méretének és pénzügyi, továbbá gazdasági súlyának megfelelő helyet követel. A 2008-ban kezdődött pénzügyi és gazdasági világválság jelentősen felértékelte Kína nemzetközi pénzügyi-gazdasági szerepét, valamint befolyását, ami a nemzetközi politikai szférában is kezelhető. Peking tudatosan él megnövekedett súlyával, és szorgalmazza a meghatározó világgazdasági szervezetek, továbbá a globális pénzügyi rendszer reformját. Miközben a

fejlett nyugati civilizáció gazdaságának a fenntarthatóságáért, sőt életben tartásáért küzd, addig a kínai fejlődés mindössze az üteméből veszített. Veszített, de korántsem kell olyan méretű problémákkal megküzdeni Kínában, mint amilyenekkel a nyugati demokráciák szembesülnek. Ékes példája ennek, hogy az Egyesült Államok Pénzügyminisztériuma által nyilvánosságra hozott adatok szerint az ország legnagyobb hitelezője a Kínai Népköztársaság.¹ Ugyanígy a kínai gazdasági fölényt jelzi a Zhejiang Geely Holding Group Company Limited vásárolta meg a sokáig a Ford többségi tulajdonában lévő, rendkívül patinás névnek számító svéd autógyárat, a Volvót.²

Stratégiai partnerként az Európai Uniónak határozott érdeke, hogy Kínát politikai, gazdasági, kereskedelmi és monetáris téren egyaránt globális feladatainak felelős felvállalására ösztönözze. Az Unió látható törekvése, hogy erősítse a kínai reformfolyamatokat, a demokratizálódást, a piacgazdaság kiépülését. Kína jelenleg az EU második legnagyobb kereskedelmi partnere – az EU pedig Kína legjelentősebb partnere –, és az ázsiai országhoz köthető az Unió legmagasabb kétoldalú deficitje. A teljességéhez tartozik, hogy jelenleg nehéz olyan országot találni – nem csak Európában, de bárhol a világban –, amelynek a külkereskedelme ne volna súlyosan deficitese a Kínai Népköztársasággal szemben. Gyakorlatilag elmondható, hogy 2010-ben, bár hat év után ismét negatív lett a kínai kereskedelmi mérleg,³ mégis az egyes országokkal szemben pozitív eredményt tudnak felmutatni. Az Európai Unió 2009-ben 81,7 milliárd euró értékben exportált Kínába, és 214,7 milliárd euró értékben fogadott termékeket a távol-keleti országból.⁴ Ugyanez az érték 2010-ben 113,1 milliárdos exportértéket és 282 milliárdos importot mutatott. Az európai kivitel mértéke bizakodásra adhatna okot, azonban a kép közel sem ennyire pozitív, ha azt nézzük, hogy amíg az európai export 33 milliárddal növekedett, addig a Kínából származó import ennek több mint kétszeresével közel 69 milliárdos emelkedést mutatott.

A termékszerkezetet vizsgálva megállapítható, hogy az nagyon kiegyenlített. Messze nem azt a képet mutatja, amelyet egy átlag ismeretekkel rendelkező magyar feltételezne. Az európai kivitel főbb tételeit a gépek, a közlekedési eszközök, a feldolgozóipari termékek, valamint a vegyi anyagok képezik. Ugyanakkor az importált termékek főként gépekre és szállítóeszközökre, valamint egyéb iparcikkekből állnak. Jól kitűnik, hogy a magas hozzáadott értékű termékek dominálnak mindkét-irányú kereskedelemben. Kína már nem gyenge minőségű és alacsonyan feldolgozott árukkal, hanem a high-tech technológiába tartozó, valamint a legnagyobb hozzáadott értékkel rendelkező termék csoportba tartozó termékekkel van jelen az európai piacon.

A mezőgazdasági termékek részesedése a teljes uniós exportból mindössze 4,9%-ot tett ki 2010-ben. Azonban a Kínából behozott összes árumennyiségnek még ennél is kevesebb, mindössze 2,1%-át alkották az agráriumban közvetlenül előállított termékek. Az uniós agrárexport 5,567,2 millió eurót tett ki, ugyan a behozatal értéke 5.886,4 millió euróra rúgott. Ennél is nagyobb aggodalomra ad azonban okot a magasan feldolgozott ipari áruk, a gépek és berendezések, vagyis az SITC 2400 alcsoport kereskedelmének aránya. Itt az Unió összes exportja 69.563,5 millió euró, amíg az importja 145.044,9 millió. Vagyis, ebben a nagyon lényeges termékszegmensben 75481,4 millió euró mínusszal zárta a 2010-es évet az Unió.

Igazán hatalmas passzívumot az iroda- és telekommunikációs eszközök piacán tapasztalható. Az SITC 2410-es alcsoportban az uniós kivitel mindössze 4.816,5 millió euró, ugyanakkor a behozatal ennek több mint tizenötszöröse, 94.741,2 millió euró.

2008-ban az EU-kínai kapcsolatokban politikai feszültségek jelentkeztek a dalai láma és a tibeti kérdés kapcsán, amelyek a Franciaországban esedékes csúcstalálkozó elhalasztásához vezettek.⁵ A politikai kapcsolatokat a 2009 májusában, Prágában megtartott EU–

Kína csúcstalálkozó stabilizálta,⁶ de a nyitott kérdésekben – fegyverembargó, piacgazdasági státusz, klímaváltozás, piacra jutás, szellemi tulajdonvédelem – történő előrelépés nélkül kicsi az esély az EU-Kína viszony helyreállítására és az új partnerségi és együttműködési megállapodásról folyó tárgyalások sikeres lezárására. A nagyhatalmi viszonyok közül a kínai-EU kapcsolatokban érződik leginkább Peking megnövekedett nagyhatalmi öntudata, amelynek kezelésére az EU és vezető hatalmai egyelőre nem találtak jó megoldást.

A Kínai Népköztársaság – elsősorban gazdasági potenciálja miatt – mára megkerülhetetlen tényezőjévé vált a nemzetközi folyamatoknak, olyan szereplővé, amely mellett Magyarország, a magyar tudósok, kutatók, politikusok és gazdasági szakemberek sem mehetnek el bekötött szemmel. Hazánk elsődleges érdeke, hogy a globalizációs folyamatokban megjelenő kínai részvételtől a lehető legtöbb haszonra tegyen szert. Az, hogy Magyarország a nyertese, vagy a vesztese lesz-e a kínai sikernek, nagyrészt az együttműködési képességünkön múlik. Ahhoz, hogy Magyarország sikerrel vegye az akadályt elsősorban az a fontos, hogy megértse a kínai folyamatok szociológiai és kulturális mozgatóerejét. A megismerés – ennek folytán a megértés és elfogadás – lehet az, amely elvezethet ahhoz, hogy képesek legyünk a Kínai Népköztársasággal zajló gazdasági együttműködés előnyeinek kiaknázására, amelyek Magyarország számára rendkívüli gazdasági előnyökkel járhatnak.

Magyarországon is el kell felejtünk, a Kínáról bennünk élő képet és egy újat kell felépítenünk. Ehhez viszont szükséges, hogy mindjobban megismerjük azt a világot, amelyet eddig csak az elmaradottság vidékeként tartottunk számon. Elengedhetetlen, hogy megismerjük az évezredek hagyományokat a modern világ vívmányaival ötvöző Kínát, hiszen az kezd a mindennapjainkka válni.

A magyar–kínai diplomáciai kapcsolatok felvételére 1949. október 6-án került sor. 1959-től Barátsági és Együttműködési Szerződés⁷ szabályozta a politikai kapcsolatokat, amelyet 2000-ben, majd 2003-ban magyar–kínai közös kormánynyilatkozat váltott fel. A jelenlegi politikai kapcsolatok alapja a Hu Jintao kínai államfő magyarországi látogatása során, 2004. június 10-én államfői szinten aláírt Közös Nyilatkozat, amely dokumentum a kapcsolatok új politikai minősítéseként a „*baráti együttműködési partnerség*” fogalmát adja meg, egyben beilleszti azt a 2003-ban elfogadott EU-Kína stratégiai partnerség kereteibe.⁸

A 1990 után Medgyessy Péter személyében magyar miniszterelnök először 2003 augusztusában járt Kínában.⁹ Gyurcsány Ferenc három alkalommal tett látogatást az országban, ezek során 2005 szeptemberében a Magyar Gazdasági és Kulturális Napokat,¹⁰ 2007 szeptemberében pedig a Magyar Évad rendezvénysorozatot nyitotta meg,¹¹ 2008. augusztus 14–18. között pedig látogatást tett a XXIX. Olimpiai Játékok eseményein Pekingben.¹² Kínai miniszterelnök magyarországi látogatására 1987 óta nem került sor, holott azt Magyarország folyamatosan szorgalmazza.

A hazánkkal együtt csatlakozó új EU-tagországok közül csak Magyarország folytat intézményesített emberi jogi párbeszédet Kínával. A dialógus keretében eddig öt forduló került megrendezésre, amelyek napirendjén olyan kérdések szerepeltek, mint a magyar intézményrendszer áttekintése az emberi jogok védelme szempontjából, a kínai jogrendszer reformja, együttműködés az ENSZ emberi jogi mechanizmusaival, a két ország ügyészségi, büntetés-végrehajtási rendszereinek áttekintése.

Magyarország és Kína 1990-ben kereskedelmi egyezményt írt alá, amellyel bevezetésre került a szabaddevizás elszámolás, valamint a legnagyobb kedvezményes elbánás. 1997-ben – az európai országok közül elsőként – piacra jutási megállapodást kötött a két ország, ezzel hazánk hozzájárult ahhoz, hogy a Kínai Népköztársaság a WTO tagjává vál-

haszon. Magyarországnak EU-tagsága nyomán – a csatlakozási előírásoknak megfelelően – a korábbi Gazdasági Együttműködési Megállapodásokat (GEM) minden országgal fel kellett mondania és azok helyett újakat kellett kötnie.¹³ Az új magyar–kínai GEM szövege a 2005. január 21-ei 2005. évi 8. számú Magyar Közlönyben került kihirdetésre.

Az áruforgalom magyar passzívuma magas. 2009-ben a Kínába irányuló magyar export 874,9 millió eurót tett ki, ugyanakkor a Kínából exportált termékek értéke elérte a 3.567,5 millió eurót.¹⁴ A magyar hiány majdnem eléri a 2.700 millió eurót.

Az elmúlt öt év kereskedelme ugyan magyar szempontból javuló tendenciát mutat, de az export gyors tempójú növekedése mellett sem lehet reálisan arra számítani, hogy akár középtávon elérhető legyen a kiegyensúlyozott kétoldalú kereskedelem. Magyar szempontból biztatónak tűnik, hogy a visszaesés nem a magyar exportot érintette, amely jelentősen emelkedett is az adott időszakban. A kínai behozatal csökkenése egyértelműen mutatja a gazdasági világválság okozta jelentős keresletcsökkenést.

A 2010-es év adatai további bizakodásra adnak okot. Az év első hat hónapjában a magyar export értéke 596,8 millió euró, a behozatal pedig 1982,7 millió euró volt.¹⁵

A magyar külgazdasági diplomácia eredménye, hogy megjelentek az országban az első kínai termelő vállalkozások. A magyar szakpolitika előtérbe helyezte Magyarország logisztikai, kutatás-fejlesztési adottságait mint további ösztönzőket a nagyobb kínai gazdasági tevékenységhez. Eddigi sikerek: Kínai Kereskedelmi Központ, Bank of China leánybank, Hisense TV-gyár, BYD telefonalkatrész-gyár, Huawei regionális irodája és tervezett két összeszerelő üze me, illetve a tervbe vett Kínai Márkás Áruk Központja.¹⁶

2002 végén Kína felvette Magyarországot is a kínai turisták számára szervezett, csoportos keretek közötti utazást lehetővé tevő, „engedélyezett turisztikai célországok” (ADS) listájára.¹⁷ A kínai beutazó turizmus ezt követően érezhetően megnőtt, Ázsiából – Japán és Izrael után – Kínából érkeznek hazánkba a legtöbben.

A két ország közötti kulturális, tudományos és oktatási együttműködést meghatározó kormányközi egyezmény 1987. június 17-én került aláírásra,¹⁸ amelynek gyakorlati végrehajtása érdekében 2-3 évente oktatási és kulturális együttműködési, tárcaközi munkatervek megkötésére kerül sor.

A magyar–kínai kapcsolatokban speciális helyet foglal el a hazánkban megtelepedett kínai kolónia. Pontos létszámát illetően nincsen biztos adat, a kolónia általában 30 ezer főben határozza meg önmagát. A kolónia beilleszkedését segítő, Budapesten 2004 szeptembere óta magyar–kínai két tannyelvű iskola működik.¹⁹

2006 decemberében Budapesten megnyílt a Konfuciusz Intézet, amelynek fő célja a kínai nyelv és kultúra magyarországi terjedésének előmozdítása.²⁰

A 2007 szeptembere és 2008 júniusa között megrendezett Magyar Évad, azaz nyolc kínai nagyvárosban tartott gazdasági, kulturális, gasztronómiai és turisztikai eseménysorozat fő célja az volt, hogy fejlessze a két ország kapcsolatát, megvilágítsa a reláció eddigi sikeres területeit, és felhívja a figyelmet a további együttműködés lehetőségeire.

2011 júniusában, a magyar–kínai kapcsolatok történetében minden korábbinál jelentősebb eseményre került sor. 24 év után először – rendkívül népes delegáció élén – Wen Jiabao személyében kínai miniszterelnök érkezett Magyarországra. Tárgyalásai során találkozott Orbán Viktor miniszterelnökkel is. A megbeszélések eredményekén tizenkét szándék megállapodást írtak alá. Mindkét fél úgy vélte, hogy megtörtént a régen várt áttörés a két ország közötti politikai és gazdasági kapcsolatokban. A szakértők egyöntetű lelkesedéssel tekintettek a látogatásra. Konkrét szerződésalkötésekre azonban nem került sor.

A kínai miniszterelnök látogatása során tett ázsiai szándéknyilatkozatokat nem szabad túlértékelni. A kínai tőke viselkedési szabályai megegyeznek a világ bármely más tájáról

érkező tőkájével. A kínai befektetők célja megegyezik a nyugati partnereikével, amennyiben ők is a profitmaximalizálást tekintik legfőbb céljuknak. Az ázsiai mosolygós, előzeny kisemberek a gyakorlatban kökemény, céltudatos üzletemberek.

A magyar üzletemberek ugyanakkor továbbra is gyanakodva, lenézve fordulnak ázsiai partnereik felé. Sok esetben nem hajlandók figyelembe venni a keletiek sajátos szokásait, nézeteit, viselkedését. Mint ahogy azzal sem törődnek, hogy a kínaiak számára mennyit jelent, ha egy-egy magas állami vezető is megjelenik a tárgyalásokon, mintegy megadva annak rangját, kifejezve a másik iránti tiszteletet.

Elmondható, hogy a kelet-közép-európai térségben – Lengyelország mellett – Magyarország a Kínai Népköztársaság legjelentősebb gazdasági és kulturális partnere. Ha, azonban népességszámra vetítve arányosan tekintjük a kereskedelmi adatokat, akkor egyértelművé válik, hogy Magyarország a térségben Kína vezető partnere.

Azonban annak ellenére, hogy a fentiekből ítélve viszonylag sikeresnek mondható a magyar–kínai reláció, mégis azt kell mondani, hogy továbbra is messze elmarad azoktól a lehetőségektől, amelyekkel élni lehetne és a magyar gazdaság további fejlődése érdekében élnünk is kell. Az alábbiakban a magyar–kínai kapcsolatok javításának néhány lehetséges aspektusát vázoljuk:

- Célszerű a Magyarországon élő, magasán kvalifikált kínai migránsok tudását és tapasztalatát felhasználni a magyar szakemberek, üzletemberek és vállalkozók felkészítésében is, hiszen ezek a migránsok olyan társadalomszerveződési, szociológiai és kulturális ismeretek átadására lehetnek képesek, amelyeknek a birtokában a magyar szakemberek más szemmel néznék a kínai valóságot. A tudás ismeretében sokkal magabiztosabban mozoghatnának az európai gondolkodással nehezen érthető kulturális közegben. A megismerés, mint azt már korábban is kiemeltük, elengedhetetlen ahhoz, hogy sikerrel vegyük fel a kapcsolatot a távoli állam gazdasági szereplőivel. A „képzések” koordinálása természetesen nem könnyű feladat, hiszen igen széleskörű szervezőmunkát igényel, amelynek során magának a rendezvénynek a lebonyolítása tűnik a legkönnyebb feladatnak. Az érdeklődők, valamint azon gazdasági szereplők megtalálása az igazi kihívás, akik érdekeltek lehetnek a Kínával folytatott együttműködésben és kereskedelemben. Éppen a feladat nehézsége indokolja, hogy központilag, lehetőség szerint kormányzati felügyelet mellett folyjon a munka.
- A gazdasági kapcsolatok fejlesztése kiemelt prioritást érdemel. Fel kell tárni, és ki kell aknázni az együttműködésben rejlő ipari és mezőgazdasági lehetőségeket. Kína ma már nem csak olcsó áruk gyártóhelye, de jelentős felvevő piac is. A magyar ipari és mezőgazdasági termékek piacra lépési esélyei nagyon jók.
- A kínai gabonatermesztés terméshozam mutatói a mai napig messze elmaradnak az európai átlagtól. Ennek ellenére, hogy Magyarország is jelentős elmaradásban van a legfejlettebb nyugat-európai országok hozamnövelő gyakorlatához képest, mégis a magyar szakemberek rendelkeznek olyan ismeretekkel, amelyeket kínai kollégáik nagy haszonnal tudnának alkalmazni.
- Az együttműködés kiemelt területe lehet a méhészet. A magyar méz világhírű. Ugyanakkor a kínai méztermelők a minőségileg gyenge, alacsony áron értékesíthető, azonban nagy mennyiségben előállított termék előállítására rendezkedtek be. Az Európai Unió legtöbb tagállamában az európai jó minőségű mézet keverik az olcsó és gyenge minőségű kínaiával, ezáltal biztosítva a piaci igények kielégítését. A magyar méhészet érdeke, hogy a kínai méz minősége javuljon. A jobb minőség magasabb árat eredményez. Az így megemelkedett árú kínai terméket tovább drágítja a szállítási költség, ennek eredményeként pedig éppen jelenlegi potenciális előnyét – olcsó-

ság – veszíti el. Vagyis ha a magyar méhészeti szakemberek közreműködnek a kínai méhészet színvonalának javításában, akkor gyakorlatilag saját európai pozíciójuk megerősítését is elősegítik.

- A borászat területén szintén létjogosultsága van a két ország közötti együttműködésnek. A kínai borkultúra az utóbbi években indult fejlődésnek minden lényegesebb történelmi előzményt hiányában. A magyar borkészítés és borfogyasztás hagyományai azonban évszázados múlttal rendelkeznek. Az utóbbi években a magyar borászat termékei újra kezdi elfoglalni a világ borpalettáján őket megillető helyet. A magyar termelők tudása és tapasztalata a kínai piacon az egyik legjobban értékesíthető hazai szellemi tőkeként jelenthet meg. Ugyanakkor a magyar minőségi bortermékek távol-keleti erőteljesebb megjelentetése lendületet adna a hazai termelés további fellendülésének. A jelenlegi minimális együttműködés messze elmarad az ágazat adta lehetőségektől.
- Nem lehet kétséges, hogy jelentős anyagi haszonnal is járna a kínai szakemberek magyar agráregyetemen történő szakirányú továbbképzése. Azonban ezen is túlmutató szellemi nyereséget jelenhet, ha a magyar szakemberek – angol nyelvű előadói képességgel bíró tagjai – kurzusokat tartanának a Kínai Népköztársaság mezőgazdasági egyetemein.
- Az ipar területén az együttműködés rendkívül széles spektrumú lehetőségeket biztosít. Kína a világ egyik vezető gazdasági nagyhatalmaként lényegében az összes főbb ágazatot lefedő iparkapacitással rendelkezik. Ennek eredményeként a magyar vállalkozók előtt adott a lehetőség, hogy az együttműködésre a saját orientációjuknak legmegfelelőbb partnerrel kössenek megállapodást. Példaként említhető a személygépjármű gyártásban, illetve összeszerelésben rejlő lehetőség. Az európai és különösen a magyar autópiacon híres a márkákkal kapcsolatos konzervatizmusáról. A dél-koreai autógyáraknak is komoly harcot kellett vívniuk azért, hogy a vásárlók elfogadják őket. És ennél is nagyobb harcot vívnak ma is, hogy megszeressék termékeiket. A piaci részesedésük, köszönhetően kitartásuknak, lassan, de biztosan növekszik. A kínai személygépjármű gyártó vállalatok európai jelenléte jelenleg a nullához konvergál, annak ellenére, hogy már többször bejelentették megjelenési szándékukat. Rengeteg az előítélet a termékeikkel kapcsolatban, és el kell mondani azt is, hogy az európai biztonsági előírásokat sem tudják teljesíteni a kínai autók. Azonban Európa a gépjárművek terén olyan méretű piacot jelent, amelyet nem hagyhat egyetlen gyártó sem figyelmen kívül. Várható, hogy a kínai autógyárak hamarosan az európai normákat is teljesítő modellekkel fognak megjelenni. A költséghatékonyság szempontjai pedig indokoltá teszik, hogy a termék az értékesítéshez közel kerüljön összeszerelésre és ne a már elkészült árut kelljen Ázsiából leszállítani. Vagyis a kínai gyártók európai összeszerelő üzemek létrehozásában lesznek érdekeltek. A koreai márkákról – legnagyobb veszteségnek a KIA tekinthető, amely Szlovákiába települt – sajnálatosan már lekéstünk, ugyanezt megengedni a kínaiakkal is nagy luxus volna.
- Mind az ipari, mind a mezőgazdasági együttműködés lehetőségeinek biztosítása érdekében szükség van a megfelelő logisztikai háttér biztosítására. A költséghatékonysági szempontok a kereskedőket újabb és újabb szállítási lehetőségek kutatására ösztönzik. Ennek eredményeként – felismerve, hogy a vasút továbbra is az egyik legolcsóbb és leggyorsabb szállítási forma – 2008 januárjában megérkezett Magyarországra az első kínai konténervonat.²¹ A szerelvény Záhonyban lépett be az ország területére, ahol megtörtént a széles és keskeny nyomtávú átrakódás. Felismerve a lehe-

tősegeket megindult a záhonyi átrakodó kibővítése. A fejlesztési munkálatokra létrehozott vállalkozás, a Záhonyi Logisztikai és Rakománykezelési Szolgáltató Zrt. 2011 végére fejezheti be a közel 40 milliárd forintos beruházást.²² A beruházás eredményeként Magyarország jelentős szerepet kaphatna az Európába irányuló kínai kereskedelemben. Azonban egyes tervek messze túlmutatnak ezen és széles nyomtávú vasútvonal megépítését javasolják hazánkban a Záhony–Dunaiújváros–Győr vonalon.²³ A tervezet fontossága, hogy ezáltal lehetővé válna, hogy a kínai termékek átrakodás nélküli szállítását egészen Európa közepéig, ahonnan aztán a hajózási útvonalak kihasználásával kerülhetnek tovább a nyugat-európai országokba. Azonban a széles nyomtávú vasút ukrán határtól Pozsonyig történő kiépítése a szlovák kormányzatot is foglalkoztatja. Nem tudni, hogy végül megkezdődik-e Szlovákiában az építkezés, vagy sem. A pozsonyi vezetés állásfoglalásai egymásnak ellentmondók. Az utóbbi másfél év során többször elhangzott, hogy hamarosan hozzálátnak az építkezéshez, amelynek során könnyen elképzelhető, hogy nem csak a szlovák fővárosig, de akár Bécsig is elérhet a széles nyomtávú vasút. Azonban minden eddigi építkezés realizálásával összefüggő híradást az azt cáfoló nyilatkozattételre is sor került. A további magyar késlekedés az építkezés megkezdésében kiírhatja Magyarországot a kínai áruk Európába szállításban való részvételből, amely beláthatatlan nemzetgazdasági károkat okozhatna. Vagyis kiemelt prioritásúként kell kezelni a széles nyomtávú vasútvonal hazai kiépítését.

- Az együttműködéseket jelenleg hátráltathatja, hogy nincs megfelelő kínai nyelv- és társadalomismereti tudással rendelkező hazai szakember. Sajnálatos módon még a mai nap sem elégséges a Kínáról megfelelő alaposágú ismeretekkel, és főként az elfogadhat, tárgyalási szintű nyelvismerettel rendelkező hazai kutatók, üzletkötők, külpolitikai szakértők hiányoznak. Mindenképpen fel kell hagyni azzal az eleve elhibázott állásponttal, hogy Magyarországon a Kínai Népköztársasággal kapcsolatos bármilyen tudás nem releváns. Nem csak hogy releváns, de a végletekig lényegbevágó is. Amennyiben a nagyon közeli jövőben nem sikerül a megfelelő Kínával összefüggő tudással rendelkező szakembergárda kinevelése, akkor olyan nemzetközi pozícióvesztéssel kell számolnunk, amely a magyar gazdaságra végzetes következményekkel járhat. El kell fogadnunk, hogy a Kínai Népköztársaság első számú üzletféléllé kezd válni az egész világon. Amennyiben nem kezeljük az ázsiai országot a fontosságának megfelelően, akkor az időben lépő versenytársaink behozhatatlan előnyre tesznek szert velünk szemben.
- Leglényegesebb kormányzati feladatként jelentkezik a kínai befektetők koordinációja. Magyarország számára nem mindegy, hogy az ország melyik részére lehet a termelő beruházásokat pozícionálni. A lehetőségeink adottak – ugyanakkor hangsúlyozandó, hogy bizonyos infrastrukturális beruházásokat igényelnek – arra, hogy a magyar munkaerőpiac sajátosságait figyelembe véve céltudatosan irányuljanak a kínai beruházások a hazai érdekek megfelelő színhelyekre. Indokolt azonban ennek érdekében a hathatós magyar kormányzati együttműködés. A magyar államapparátus egyes intézményei között meg kell valósítani a koordinációhoz szükséges konzultációs fórumot, és ennek eredményeként a Magyarországra áramló kínai tőkét a magyar érdekeknek legmegfelelőbben lehetne irányítani az ország bizonyos – fejlesztésre szoruló – régióiba.

Jegyzetek

1. <http://www.origo.hu/uzletinegyed/hirek/20090818-nyilvanos-hogy-kik-finanszirozzak-az-usa-adossagat-japan-oroszorszag.html> (letöltés: 2009. augusztus 18.)
2. http://www.autoblog.hu/hirek/a_geelye_lehet_a_volvo.html (letöltés: 2009. december 25.)
3. <http://www.origo.hu/uzletinegyed/hirek/20100402-kina-marciusi-merleg-hat-ev-utan-ujra-kulkereskedelmi-hiany.html> (letöltés: 2010. szeptember 19.)
4. http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/bilateral-relations/countries/china/index_en.htm (letöltés: 2010. szeptember 19.)
5. http://kitekinto.hu/kelet-azsia/2008/12/03/meddig_feszul_kina_es_az_eu_viszony (letöltve: 2010. 09. 25.)
6. http://ec.europa.eu/news/external_relations/090520_hu.htm (letöltve: 2010. 09. 25.)
7. <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=8429> (letöltve: 2010. 09. 25.)
8. <http://www.kim.gov.hu/szolgaltatasok/kozlemenyek/jintao20040614.html> (letöltve: 2010. 09. 26.)
9. <http://www.expo2010.hu/magyarorszag> (letöltve: 2010. 09. 25.)
10. http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/_volt_ketoldal_u_kapcsolatok/Azsia/kina (letöltve: 2010. 09. 25.)
11. www.vilagkiallitas.hu/letoltes/2007.pdf (letöltve: 2010. 09. 26.)
12. http://www.hirszero.hu/cikk.olimpia_gyurcsany_es_legkisebb_fia_is_pekingbe_megy.74983.html (letöltve: 2010. 09. 26.)
13. http://itthon.hu/site/upload/mtrt/Turizmus_Bulletin/bulletin_2006_2/Kina_utazasi_szokasai.html (letöltve: 2010. 09. 26.)
14. Központi Statisztikai Hivatal Gazdaság és Társadalom 2010/1 jelentése, <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel21001.pdf> (letöltve: 2010. 09. 26.)
15. <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel21007.pdf> (letöltve: 2010. 09. 26.)
16. http://www.vilagkiallitas.hu/index.phtml?module=home&menu_id=C3 (letöltve: 2010. 09. 25.)
17. <http://www.pbkik.hu/index.php?id=5419&term=> (letöltve: 2010. 09. 26.)
18. http://www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/CN/hu/Bilateralis/Kina/Oktatasi_kapcsolatok/oktatasi_kapcsolatok.htm (letöltve: 2010. 09. 26.)
19. Uo.
20. Uo.
21. <http://www.origo.hu/uzletinegyed/magyargazdasag/20080123-megjott-az-elso-kinai-kontenervonat.html> (letöltve: 2010. 09. 26.)
22. <http://www.hir24.hu/gazdasag/138920/jovore-fejezodhetnek-be-a-zahonyi-fejlesztések.html>
23. http://www.dh-online.hu/cimlapon/20100709_szeles_nyomtav

Felhasznált irodalom

- Brødsgaard, Kjeld Erik–Hong Wai Mun (2009): EU-China relations: economics still in command? http://www.eai.nus.edu.sg/BB_484.pdf (letöltve: 2010. 09. 01.)
- Csirkusz Gábor (2008): A magyar–kínai kétoldalú gazdasági kapcsolatok fejlesztésének lehetőségei, különös tekintettel a pekingi olimpiára és a sanghaji világkiállításra. In: Inotai András–Juhász Ottó (szerk.): Kína: realitás és esély. MTA Világgazdasági Kutatóintézet. Budapest. 303–327. old.
- Dent, Christopher M. (2005): China's Economic Relationship with the European Union. http://www.uscc.gov/hearings/2005hearings/written_testimonies/05_07_21_22wrts/dent_christopher_wrts.pdf (letöltve: 2010. 09. 01.)
- Gazdasági Együttműködési Megállapodás a Magyar Köztársaság Kormánya és a Kínai Népköztársaság Kormánya között. Magyar Közlöny 2005. 8. szám, 2005. január 21., <http://kozlony.magyarorszag.hu/pdf/3935>

- Grant, Charles (2007): Can Europe and China shape a new world order? http://www.cer.org.uk/pdf/p_837.pdf (letöltve: 2010. 09. 10.)
- Husztly András (2008): Kínai–magyar gazdasági kapcsolatok, 2006–2007. In: Inotai András–Juhász Ottó (szerk.): Kína: realitás és esély. MTA Világgazdasági Kutatóintézet. Budapest. 219–230. old.
- Inotai András: Az Európai Unió és Kína kapcsolatai: múlt, jelen és jövő. In: Inotai András–Juhász Ottó (szerk.): Kína: realitás és esély. MTA Világgazdasági Kutatóintézet. Budapest. 74–124. old.
- Kartali János–Wagner Hartmut (2009): A magyar–kínai kétoldalú kapcsolatok fejlesztésének lehetőségei az agráriumban. In: Inotai András–Juhász Ottó (szerk.): A változó Kína III. – A magyar–kínai kapcsolatok fejlesztésének néhány területe. MTA Világgazdasági Kutatóintézet. Budapest. 79–102. old.
- Kutasi Gábor (2009): Logisztikai lehetőségek a kínai–magyar gazdasági kapcsolatokban. In: Inotai András–Juhász Ottó (szerk.): A változó Kína III. – A magyar–kínai kapcsolatok fejlesztésének néhány területe. MTA Világgazdasági Kutatóintézet. Budapest. 103–122. old.
- Majoros Pál (2008): Kína szerepe a magyar külgazdasági stratégiában. http://elib.kkf.hu/ewp_08/2008_3_01.pdf (letöltve: 2010. 09. 22.)
- Men Jing (2008): EU-China Relations: Problems and Promises. <http://www6.miami.edu/eucenter/publications/MenEUChinaLong08edi.pdf> (letöltve: 2010. 09. 01.)
- Novák Tamás–Túry Gábor (2009): Kína nemzetközi kapcsolatai. A Közép-Kelet-Európai országok Kína-politikája. In: Inotai András–Juhász Ottó (szerk.): A változó Kína II. – Kína a nemzetközi erőterben. MTA Világgazdasági Kutatóintézet. Budapest. 292–356. old.
- Novák Tamás–Túry Gábor (2009): Magyarország mint regionális központ Kína számára Közép-, Kelet- és Délkelet-Európában. In: Inotai András–Juhász Ottó (szerk.): A változó Kína III. – A magyar–kínai kapcsolatok fejlesztésének néhány területe. MTA Világgazdasági Kutatóintézet. Budapest. 123–149. old.
- Nyíri Pál (1998): „Európa Hongkongja”? Kínai–magyar akkulturáció Magyarországon, In: Sík Endre–Tóth Judit (szerk.): Idegenek Magyarországon, magyarok idegenben. MTA PTI. Budapest. 115–127. old.
- Nyíri Pál (1996): Magyarország helye a kínai világkereskedelmi hálózatban. In: Sík Endre–Tóth Judit (szerk.): Táborlakók, diaszpórák, politikák. MTA PTI Nemzetközi Migráció Kutatócsoport évkönyve. Budapest. 130–138. old.
- Tálas Barna (2008): Adalékok Kína-stratégiánk megalapozásához. In: Inotai András–Juhász Ottó (szerk.): Kína: realitás és esély. MTA Világgazdasági Kutatóintézet. Budapest. 197–218. old.

Egyéb internetes források:

- http://ec.europa.eu/news/external_relations/090520_hu.htm (letöltve: 2010. 09. 25.)
- http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/bilateral-relations/countries/china/index_en.htm (letöltés: 2010. szeptember 19.)
- http://itthon.hu/site/upload/mtrt/Turizmus_Bulletin/bulletin_2006_2/Kina_utazasi_szokasai.html (letöltve: 2010. 09. 26.)
- http://kitekinto.hu/kelet-azsia/2008/12/03/meddig_feszul_kina_es_az_eu_viszony (letöltve: 2010. 09. 25.)
- http://nol.hu/lap/gazdasag/20100706-szovjet_mintaju_vasut_dunaujvaroson_at_gonyuig (letöltve: 2010. 09. 26.)
- <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel20601.pdf> (letöltve: 2010. 09. 26.)
- <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel20701.pdf> (letöltve: 2010. 09. 26.)
- <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel20801.pdf> (letöltve: 2010. 09. 26.)
- <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel20901.pdf> (letöltve: 2010. 09. 26.)
- <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel21001.pdf> (letöltve: 2010. 09. 26.)
- <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel21007.pdf> (letöltve: 2010. 09. 26.)
- <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=8429> (letöltve: 2010. 09. 25.)
- http://www.autoblog.hu/hirek/a_geelye_lehet_a_volvo.html (letöltés: 2009. december 25.)

http://www.dh-online.hu/cimlapon/20100709_szeles_nyomtav (letöltés: 2009. december 25.)
<http://www.expo2010.hu/magyarorszag> (letöltve: 2010. 09. 25.)
<http://www.hir24.hu/gazdasag/138920/jovore-fejezodhetnek-be-a-zahonyi-fejlesztések.html> (letöltve: 2010. 09. 26.)
http://www.hirszero.hu/cikk.olimpia_gyurcsany_es_legkisebb_fia_is_pekingbe_megy.74983.html (letöltve: 2010. 09. 26.)
http://www.itd.hu/engine.aspx?page=showcontent_befekteto&content=hir_070525 (letöltve: 2010. 09. 26.)
<http://www.kim.gov.hu/szolgaltatasok/kozlemenyek/jintao20040614.html> (letöltve: 2010. 09. 26.)
http://www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/CN/hu/Bilateralis/Kina/Oktatasi_kapcsolatok/oktatasi_kapcsolatok.htm (letöltve: 2010. 09. 26.)
http://www.mfa.gov.hu/kum/hu/bal/Kulpolitikank/_volt_ketoldal_u_kapcsolatok/Azsia/kina (letöltve: 2010. 09. 25.)
<http://www.origo.hu/uzletinegyed/hirek/20090818-nyilvanos-hogy-kik-finanszirozzak-az-usa-adossag-japan-oroszorszag.html> (letöltés: 2009. augusztus 18.)
<http://www.origo.hu/uzletinegyed/hirek/20100402-kina-marciusi-merleg-hat-ev-utan-ujrakulkereskedelmi-hiany.html> (letöltés: 2010. szeptember 19.)
<http://www.origo.hu/uzletinegyed/magyargazdasag/20080123-megjott-az-első-kinai-kontenervonat.html> (letöltve: 2010. 09. 26.)
<http://www.pbkik.hu/index.php?id=5419&term=> (letöltve: 2010. 09. 26.)
http://www.vilagkiallitas.hu/index.phtml?module=home&menu_id=C3 (letöltve: 2010. 09. 25.)
<http://www.vilagkiallitas.hu/letoltes/2007.pdf> (letöltve: 2010. 09. 26.)
http://www.eeas.europa.eu/china/docs/chronology_2010_en.pdf